

Redaktionelt

Så ligger årbogen der igen – også i år med vidnesbyrd om aktivitet inden for det område, der hedder skole- og uddannelseshistorie. Vigtige undersøgelser er udsendt i bogform, – som det fremgår af rubrikken med anmeldelser. Årets løb har også budt på skolehistoriske begivenheder, bl.a. omkring Tvind; **M. Blaksteen** har fulgt udviklingen, først og fremmest i politisk sammenhæng, og fastholdt den til nytte for alle dem, der i de kommende år søger oplysninger om forløb og sammenhæng.

Til årets landvindinger hører indretningen af **Dansk Skolemuseum**. I besøgsprotokollen har et stort antal gæster fra ind- og udland bevidnet deres glæde over oplevelsen og deres tak til museets leder, **Christian Glenstrup**. Ved en indsats, der har rakt langt ind i aften- og week-end-timerne, er det lykkedes ham og hans frivillige medarbejdere, **Lise Albertsen**, **Jørgen Duus** og **Nete Pilemand** at få ordening på de store samlinger (350 flyttekasser) og få udformet den faste udstilling i en lødigt version. Glenstrup har på det skolemuseale område en indsigt som ingen andre herhjemme og dertil en konstruktiv idérigdom og praktisk sans. Til begivenhederne hører også, at museet fra 1. juli 1996 har kunnet vise en imponerende særudstilling om skriftens og skriveundervisningens historie.

Årbogen har haft en samtale ved Lærershøjskolens rektor, **Tom Ploug Olsen**. Ikke så meget om Lærershøjskolen, mere om ændringer i de pædagogiske forestillinger fra 1960'erne til i dag; i samtalen deltog **Jørgen Egedal Poulsen**, tidligere rektor for Statens Pædagogiske Forsøgscenter i Rødovre.

Det danske skolevæsen syd for grænsen – med hovedvægten på tiden efter 1945 – er genstand for en indsigtfuld og interessant artikel, skrevet af lektor **Anni Bøgh Hattesen**, Duborgskolen i Flensborg. Med denne artikel og med **Günter Weitlings** i årbogen sidste år om de tyske mindretalsskoler nord for grænsen har vi vundet ny, værdifuld indsigt i vilkårene for mindretalenes kulturarbejde. Erfaringerne herfra kan med udbytte studeres andre steder i Europa. Selskabet har i år henlagt sit årsmøde til Jaruplund Højskole og Duborgskolen i Sydslesvig.

Gennem de sidste tre-fire år har **Jørgen Egedal Poulsen** udarbejdet en registratur over det meget omfattende arkiv i Statens Pædagogiske Forsøgscenter. Han præsenterer i en artikel her Forsøgscentrets virksomhed og principperne i arkivopstillingen. Arkivet er en guldgrube for den, der ønsker indsigt dels i overvejelserne bag de pædagogiske initiativer på stedet – fra grundlæggelsen af Ungdomsbyen frem til 1990'erne –, dels i resultaterne af dette pionérarbejde, dels i samspillet mellem dansk og udenlandsk pædagogisk forskning.

Borgerskoleeksamen spillede en rolle i nogle købstæder fra 1890'erne og et halvt århundrede frem, og endnu i dag optræder begrebet ikke sjældent i spørgsmål til undertegnede redaktion. Denne har derfor bedt **Tage Kampmann** påtage sig opgaven at undersøge og beskrive dette skolehistoriske fænomen. Under arbejdet viste det sig, det enkelte steder havde haft en forlænget levetid, – og at der stadig lever lære-

re, som har undervist med henblik på denne eksamen. De har stillet deres viden til rådighed.

I 1939 tiltrådte G. J. Arvin som Lærershøjskolens forstander, fuld af ideer om en udbygning af lærernes efter- og videreuddannelse, ikke mindst på det pædagogisk-psykologiske område. Så kom krigen og den tyske besættelse. Mange af ideerne forblev i svøb en tid endnu, bl.a. planerne om et skolepsykologisk studium og om oprettelse af egentlige provinsafdelinger. Til de virkeliggjorte tanker hørte oprettelsen af det skelsættende årskursus i pædagogik og psykologi. Lærershøjskolens tidligere administrator **Erik Jensen** har gravet i de initiativer, Arvin tog, og ikke mindst i de arkivalier, som findes efter udvalget af 15. april 1942.

Med udgangspunkt i en undersøgelse af historien bag Dansk Skolemuseums bygning i Rådhusstræde nr. 6 i København kom **Hans Priemé** på sporet af »Sønderjysk Studenterforening«. Den var grundlagt i Berlin i 1894, men fra 1935 til 1961 havde den til huse på kvisten i Rådhusstræde. Herfra udgik det illegale blad »Folk og frihed«. De bevarede protokoller danner i artiklen grundlag for omtale af dette lidt kendte hjørne af dansk uddannelseshistorie.

Skolen efter 1958 var emnet for et foredrag, som **Vagn Skovgaard-Petersen** holdt i september 1995 på Gl. Avernæs for kredsen af tidligere bestyrelsesmedlemmer m.fl. i Danmarks Lærerforening. Efter flere opfordringer trykkes det her – i lidt forkortet udgave.

Skolejubilæer – og andre festlige lejligheder – giver ofte anledning til publikationer, som forsøger at fastholde, hvad der forandrede sig i perioden på og omkring skolen. Hvad var det, der blev diskuteret på lærerværelset eller i klasserne? Som eksempel fra dette år kan nævnes »Det var en god klasse – Avedøre Skole gennem 40 år«, udarbejdet af Grethe og Bent Østergaard (kan købes på skolen). På godt en snes sider opfanger de i uprætentiøs form nogle personer og noget af det, der blev diskuteret og forandret. – Det skal tilføjes, at lærerrådsprotokoller ofte kan være en historisk kilde, når jubilæer skal markeres.

Selskabet har vanskeligheder med at indfri sine løfter om en årsbibliografi over skolehistorisk litteratur. P.t. arbejder vi på at udsende en 5-års-bibliografi.

Poul Dam er på grund af alder udtrådt af årbogens redaktionsudvalg. Her indtræder i hans sted lektor i voksenuddannelser **Ove Korsgaard**. Redaktørerne takker Poul Dam for artikler og anmeldelser i henved et tiår og ikke mindre for den tryghed, det gav at kunne sende tvivlsomme manuskripter til hans vurdering – og dagen derpå få hans indgående kommentar, skrevet med omhu, overblik og øje for originalitet.

»Uddannelseshistorie« kan glæde sig over mange positive anmeldelser (og notere en enkelt uden substans). Vi glæder os til, at årbogen findes på hver eneste skole i landet. Den er til nytte for de lærere, der studerer videre, elever som arbejder med projektopgaver og for enhver, der interesserer sig for skolens betydning i samfundet.

Harry Haue

Vagn Skovgaard-Petersen